

LASY OCHRONNE NA OBSZARACH MIEJSKICH I PODMIEJSKICH W POLSCE W LATACH 2010–2016

Sandra Wajchman-Świtalska[✉], Roman Jaszczak

Katedra Urządzania Lasu, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu
ul. Wojska Polskiego 71C, 60-625 Poznań

ABSTRAKT

Wstęp. Lasy ochronne stanowią ważny element wielofunkcyjnego leśnictwa w Polsce. Pełniąc głównie funkcje pozaprodukcyjne, często cieszą się zwiększonym zainteresowaniem społeczeństwa i są wykorzystywane m.in. do rekreacji. Pomimo ważnej roli, którą odgrywają w skali kraju istnieje wiele problemów z ustaleniem ich dokładnej powierzchni ogółem. Dane udostępniane przez Główny Urząd Statystyczny (GUS) są jednak wystarczające do analizy zmiany ich powierzchni w różnych kategoriach.

Cel badań. Celem pracy było przedstawienie powierzchni lasów ochronnych – podmiejskich w zarządzie Lasów Państwowych w latach 2010–2016 oraz gminnych w miastach i wokół nich w okresie 2011–2016 z podziałem na województwa, wskazanie tendencji zmian ich powierzchni oraz podanie ich możliwych przyczyn.

Metody badań. Analizę przeprowadzono na podstawie danych statystycznych udostępnianych przez Główny Urząd Statystyczny (GUS) z uwzględnieniem lat 2010–2016 (lasy państwowe) i 2011–2016 (lasy gminne).

Wyniki. Uzyskane wyniki pokazały, że w skali kraju w omawianym okresie, niezależnie od formy własności, nastąpiło zmniejszenie powierzchni lasów ochronnych znajdujących się w miastach i wokół miast.

Wnioski. Ubytek powierzchni lasów ochronnych jest niekorzystny, ponieważ z jednej strony pełnią one istotną rolę w nowoczesnym, zrównoważonym i wielofunkcyjnym leśnictwie, a z drugiej są miejscem wypoczynku i rekreacji mieszkańców miast. Trudno wskazać w sposób jednoznaczny przyczyny tego zjawiska. Wpływ na fluktuację powierzchni lasów ochronnych mają przede wszystkim takie czynniki, jak: rozbieżności odnośnie granic i powierzchni lasów między stanem formalnym a istniejącym w Ewidencji Gruntów i Budynków, niekontrolowany proces zalesiania gruntów nieleśnych, działania inwestycyjne właścicieli lasów, braki w dokumentacji oraz różne standardy dokładności zbierania i udostępniania danych liczbowych.

Słowa kluczowe: powierzchnia lasów ochronnych, lasy miejskie, lasy podmiejskie, leśnictwo, podział administracyjny, Polska

WSTĘP

Lasy ochronne w Polsce pełnią istotną rolę w leśnictwie nowoczesnym, zrównoważonym i wielofunkcyjnym. Są one przedmiotem wielu publikacji, m.in. podejmujących zagadnienia prawnego podejścia do ochrony lasów (Buczyński, 2008) oraz ich historię (Nowakowska i Orzechowski, 2018). Orzechowski (2016) podkreśla, że drzewostany usytuowane

w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców nabierają coraz większego znaczenia, ponieważ z uwagi na położenie bywają obiektem zainteresowania poszukujących kontaktu z przyrodą. Ze względu na rozwój rekreacyjnej aktywności mieszkańców miast lasy miejskie są ważnym elementem

[✉]sandra.switalska@up.poznan.pl, <https://orcid.org/0000-0001-6658-3315>

użytkowania przestrzeni, będąc obszarem rekreacji dostępnym dla całego społeczeństwa. Użytkownicy, nie ponosząc opłat, zyskują korzyści psychologiczne, fizyczne i środowiskowe. Efektem bezpośredniego sąsiedztwa lub bliskiego położenia tych lasów w stosunku do aglomeracji miejskich jest silna antropopresja stanowiąca zagrożenie dla środowiska przyrodniczego. Rodzi to określone problemy związane z gospodarką leśną, ochroną lasu, edukacją leśną i zagospodarowaniem turystyczno-rekreacyjnym (Jaszczak, 2016). Lasy znajdujące się w granicach polskich miast charakteryzuje duże rozdrobnienie (Ważyński, 1995). Ich właścicielami są władze gminne, Skarb Państwa i osoby prywatne (Jaszczak, 2008), co czasami stwarza problemy, zwłaszcza w sferze zarządzania.

Stan prawny lasów w miastach i wokół miast nie jest do końca jednoznaczny. Jaszczak i in. (2017) zwracają bowiem uwagę, że ta grupa lasów jest generalnie pomijana w polskim prawie leśnym, co wyraża się brakiem dla nich stosownych ustaw, rozporządzeń i instrukcji. Status ochronny lasów położonych w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców wynika z dwóch aktów prawnych. Pierwszym z nich jest Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (1991; art. 15, pkt 7), a drugim Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 sierpnia 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej (§1, pkt 7b).

Oprócz „lasów na obszarach miejskich i podmiejskich” terenami, które można wykorzystywać masowo do celów społecznych, w tym rekreacyjnych, są „lasy leżące w strefach ochronnych uzdrowisk i obszarów ochrony uzdrowiskowej w rozumieniu ustawy o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych” (2005). Status lasów ochronnych jest także zapisany w Ustawie z dnia 28 września 1991 r. o lasach (1991; art. 15, pkt 7b). Natomiast w Rozporządzeniu w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej (1992) za lasy ochronne uznano „lasy uzdrowiskowe, położone w strefach określonych w statutach uzdrowisk, oraz lasy w strefach ochronnych wokół sanatoriów

w promieniu nie przekraczającym 1000 metrów od sanatorium” (§1, pkt 7c).

Najstarsze formalne unormowania odnoszące się do społecznych i przyrodniczych funkcji lasu, zwłaszcza wyróżniania lasów o charakterze ochronnym, uwzględniono w opracowanej w 1957 roku pierwszej powojennej „Instrukcji urządzania lasu”. Dotyczyły one lasów będących w zarządzie Lasów Państwowych (Raport..., 2016).

Celem pracy było przedstawienie powierzchni lasów ochronnych – podmiejskich w zarządzie Lasów Państwowych w latach 2010–2016 oraz gminnych w miastach i wokół nich w latach 2011–2016 z podziałem na województwa, wskazanie tendencji zmian powierzchni oraz podanie ich możliwych przyczyn.

MATERIAŁ I METODY

Analizę przeprowadzono na podstawie danych statystycznych udostępnianych przez Główny Urząd Statystyczny (GUS). Analiza dotyczyła lat 2010–2016 (lasy państwowe) i 2011–2016 (lasy gminne). Informację o powierzchni lasów miejskich i podmiejskich w zarządzie Lasów Państwowych udostępnia GUS na dzień 1 stycznia danego roku. Wśród lasów o statusie ochronnym pozostających w zarządzie Lasów Państwowych wyróżnia się także lasy glebochronne, wodochronne, a także uszkodzone przez przemysł. Nie były one jednak przedmiotem analizy. Dane o powierzchni lasów gminnych w miastach i wokół nich są udostępniane przez GUS na dzień 31 grudnia danego roku. Zebrane wyniki zestawiono w programie komputerowym Excel oraz przedstawiono w tabelach.

WYNIKI

Lasy podmiejskie w zarządzie Lasów Państwowych w 2016 roku zajmowały powierzchnię 632 744,00 ha. Ten obszar zmalał o 8338,00 ha (1,3%) w stosunku do ich łącznej powierzchni w 2010 roku, która wynosiła 641 082,00 ha.

Największy ubytek powierzchni tych lasów wystąpił w województwie wielkopolskim i wyniósł 9989,00 ha (73 718,00 ha – 2010; 63 729,00 – 2016 r.). Największy przyrost powierzchni wystąpił w województwie dolnośląskim – 5126,00 ha (53 029,00 ha – 2010; 58 155,00 – 2016 r.). Przyrost powierzchni tej

kategorii lasów w latach 2010–2016 zanotowano w następujących dziewięciu województwach: dolnośląskie (+53 029,00 ha), kujawsko-pomorskie (+2955,00 ha), mazowieckie (+1052,00 ha), łódzkie (+582,00 ha), śląskie (+579 ha), opolskie (+464,00 ha), lubuskie (+228,00 ha), małopolskie (+157,00 ha) i warmińsko-mazurskie (+155,00 ha). Natomiast jej ubytek dotyczył pozostałych siedmiu województw w kraju: lubelskiego (–610,00 ha), pomorskiego (–650,00 ha), podkarpackiego (–983,00 ha), zachodniopomorskiego (–1100,00 ha), świętokrzyskiego (–1838,00 ha), podlaskiego

(–4466,00 ha) i wielkopolskiego (–9989,00 ha). Niezależnie czy powierzchnia lasów wzrastała, czy malała, przebieg jej zmian w czasie pokazuje, że po wcześniejszych okresach dynamicznych zmian osiągnięto pewną stabilizację w województwach (tab. 1): kujawsko-pomorskim, lubuskim, łódzkim, podkarpackim, pomorskim, podlaskim, śląskim i świętokrzyskim.

Lasy gminne w miastach i wokół nich w 2016 roku zajmowały powierzchnię 17 421,92 ha. Ten obszar zmniejszył się w stosunku do ich łącznej powierzchni w 2011 roku o 1566,55 ha, tj. o 8,8% (tab. 2).

Tabela 1. Powierzchnia lasów ochronnych – podmiejskich w zarządzie Lasów Państwowych w latach 2010–2016 z podziałem na województwa

Table 1. The area of suburban protective forests administered by the State Forests National Forest Holding in the years 2010–2016. Presented depending on voivodeships

Województwo Voivodeship	Lasy ochronne – podmiejskie w zarządzie Lasów Państwowych Suburban protective forests administrated by The State Forests National Forest Holding							Zmiana powierzchni 2010–2016 Area changes 2010–2016	Przebieg zmian w czasie Trend
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016		
	ha								
Dolnośląskie	53 029,00	53 065,00	53 138,00	53 029,00	53 142,00	52 889,00	58 155,00	5 126,00	
Kujawsko-pomorskie	66 338,00	66 338,00	69 319,00	69 309,00	69 355,00	69 325,00	69 293,00	2 955,00	
Lubelskie	20 737,00	20 536,00	20 480,00	20 454,00	20 439,00	20 460,00	20 127,00	–610,00	
Lubuskie	56 627,00	56 766,00	56 680,00	56 696,00	56 738,00	56 848,00	56 855,00	228,00	
Łódzkie	41 689,00	41 689,00	42 929,00	42 280,00	42 302,00	42 288,00	42 271,00	582,00	
Małopolskie	15 728,00	15 728,00	15 991,00	15 916,00	15 906,00	15 878,00	15 885,00	157,00	
Mazowieckie	42 218,00	42 239,00	42 661,00	42 698,00	42 836,00	42 842,00	43 270,00	1 052,00	
Opolskie	16 348,00	16 384,00	16 759,00	16 759,00	16 786,00	16 816,00	16 812,00	464,00	
Podkarpackie	33 549,00	32 008,00	32 394,00	32 566,00	32 567,00	32 573,00	32 566,00	–983,00	
Podlaskie	23 560,00	23 560,00	23 277,00	18 923,00	18 905,00	18 908,00	19 094,00	–4 466,00	
Pomorskie	56 525,00	55 929,00	55 309,00	55 855,00	55 839,00	55 865,00	55 875,00	–650,00	
Śląskie	24 810,00	22 379,00	24 570,00	25 309,00	25 307,00	25 308,00	25 389,00	579,00	
Świętokrzyskie	33 354,00	33 354,00	32 924,00	32 905,00	31 509,00	31 524,00	31 516,00	–1 838,00	
Warmińsko-mazurskie	28 752,00	28 700,00	28 876,00	29 312,00	29 305,00	28 682,00	28 907,00	155,00	
Wielkopolskie	73 718,00	73 705,00	65 716,00	65 678,00	64 262,00	64 255,00	63 729,00	–9 989,00	
Zachodniopomorskie	54 100,00	53 210,00	53 283,00	53 267,00	53 250,00	53 085,00	53 000,00	–1 100,00	
Polska – Poland	641 082,00	635 590,00	634 306,00	630 956,00	628 448,00	627 546,00	632 744,00	–8 338,00	

Tabela 2. Powierzchnia lasów ochronnych gminnych w miastach i wokół nich w latach 2011–2016 z podziałem na województwa

Table 2. The area of municipal protective forests (in and around cities) in the years 2010–2016. Presented depending on voivodeships

Województwo Voivodeship	Lasy ochronne – gminne Protective forests managed by municipalities						Zmiana powierzchni 2011–2016 Area changes 2011–2016	Przebieg zmian w czasie Trend
	2011	2012	2013	2014	2015	2016		
	ha							
Dolnośląskie	2 617	1 847,4	1 340	1 339,76	1 347,64	1 341,25	-1 275,75	
Kujawsko-pomorskie	1 345	1 344,7	1 346	1 345,85	1 345,85	1 354,85	9,85	
Lubelskie	46	46,2	47	46,7	46,2	46,2	0,2	
Lubuskie	35	34,7	35	34,7	44,95	44,95	9,95	
Łódzkie	1 508	1 507,7	1 508	1 503,78	1 503,92	1 503,92	-4,08	
Małopolskie	925	932	932	934,46	944,67	987,84	62,84	
Mazowieckie	590	500	461	493,33	491,55	480,79	-109,21	
Opolskie	484	487,9	481	481,1	481,1	477,15	-6,85	
Podkarpackie	524	520,6	502	494,38	493,23	479,71	-44,29	
Podlaskie	72	71,7	72	70,9	69,04	69,04	-2,96	
Pomorskie	1 788	1 788,4	1 786	1 788,02	1 779,95	1 778,31	-9,69	
Śląskie	1 448	1 448,1	1 431	1 432,92	1 377,23	1 373,39	-74,61	
Świętokrzyskie	113	113,2	113	126,7	126,7	126,7	13,7	
Warmińsko-mazurskie	1 942	1 939,4	1 865	1 848,26	1 842,42	1 828,53	-113,47	
Wielkopolskie	2 956	2 847,1	2 499	2 535,2	2 562,38	2 946,45	-9,55	
Zachodniopomorskie	2 709	2 708,1	2 709	2 702,12	2 582,56	2 582,84	-126,16	
Polska – Poland	19 102	18 137,2	17 127	17 178,18	17 039,39	17 421,92	-1 680,08	

Największy przyrost zanotowano w województwie małopolskim – o 62,84 ha. Największy zaś ubytek powierzchni omawianych lasów nastąpił w woj. dolnośląskim – o 1275,75 ha; z 2617,00 ha w 2011 do 1341,25 ha w 2016 roku. Przebieg zmian powierzchni lasów w czasie charakteryzuje trend malejący (tab. 2). Wyróżnia on 11 z 16 województw w kraju. Należą do nich województwa: dolnośląskie, łódzkie, mazowieckie, małopolskie, podkarpackie, podlaskie, pomorskie, śląskie, warmińsko-mazurskie, wielkopolskie oraz zachodniopomorskie.

Na podstawie danych udostępnionych przez GUS stwierdzono, że dominuje trend zmniejszania powierzchni lasów ochronnych znajdujących się w miastach i wokół nich. W 2016 roku łącznie ubyło 18 646,00 ha, a przybyło 59 201 ha lasów podmiejskich w zarządzie Lasów Państwowych. W okresie 2010–2016 również jest zauważalne zmniejszenie ich powierzchni z 641 082,00 ha w 2010 do 632 744,00 ha w 2016 roku.

Podobna sytuacja nastąpiła w lasach gminnych. W 2016 roku ubyło ich łącznie we wszystkich województwach 1663,09 ha, a przybyło tylko 96,54 ha.

W 2011 roku stwierdzono ich 19 102,00 ha, a w 2016 – 17 421,92 ha.

DISKUSJA

Nie zawsze możliwe do stwierdzenia są przyczyny zmian powierzchni omawianej grupy lasów. W XXI wieku nadal nie wiadomo dokładnie, jaką powierzchnię ogółem zajmują lasy w Polsce. Badania, które przeprowadzili Hościło i Mirończuk (2016), wykorzystując wieloźródłowe dane przestrzenne, pozwoliły oszacować rzeczywistą lesistość kraju na poziomie 32%, co stanowi 9997,7 tys. ha powierzchni i jest wartością o około 800 tys. większą niż powierzchnia lasów podawana oficjalnie w publikacjach GUS. Zaistniała różnica może wynikać z faktu, że inwentaryzacja objęła lasy wszystkich form własności oraz obszary z roślinnością leśną niebędące lasami według zapisów Ewidencji Gruntów i Budynków. Ciesielska i Ciesielski (2017) stwierdzili, że dane o powierzchni leśnej spoza rejestrów administracyjnych mogą posłużyć m.in. do wskazania gruntów wymagających aktualizacji w Ewidencji Gruntów i Budynków, co pozwoli wskazać te tereny w raportach przekazywanych do GUS. Wysocka-Fijorek i Kaliszewski (2017) w badaniach wykazali, że głównym czynnikiem zmian klasyfikacji gruntów na leśne były prace urządzeniowe prowadzone w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa. Istotnym czynnikiem stymulującym opisywany proces były zalesienia prowadzone w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW), współfinansowane ze środków UE. Kwestię problematyczną stanowią zalesienia powstałe w drodze sukcesji naturalnej na gruntach rolnych. Brak stosownych rozwiązań prawnych pozwala na niezgłaszanie przez właścicieli faktycznego zalesienia gruntów celem zmiany ich klasyfikacji w Ewidencji Gruntów i Budynków. Natomiast Trzeciński (2018) opisywał zmiany powierzchni leśnych będących w zarządzie Lasów Państwowych wynikających z rozwoju infrastruktury dróg publicznych.

Na podstawie przedstawionych rozważań trzeba stwierdzić, że powierzchnia lasów ochronnych w Polsce może być również obciążona niedoszacowaniem (co wykazano w przytoczonych przykładach). Dodatkowe utrudnienie stanowi brak uregulowań prowadzących do scalania i powiększania lasów publicznych

oraz brak w dokumentach ustaleń dotyczących granic i powierzchni lasów komunalnych. Kolejną przeszkodą są nieuregulowane stany własności lasów (Cieszevska, 2008; Giedych, 2008; Jaszczak i in., 2017; Jaszczak i Wajchman-Świtalska, 2016; Jęcz, 2008; Lisicki, 2008; Stępień, 2008; Wrzos i Białek, 2008). Natomiast niemożność nieodpłatnego przejmowania lasów i gruntów Skarbu Państwa na własność miast w celu trwałego zachowania lasów powoduje trudności w powiększaniu ich zasobów. Źródłem problemów w ustaleniu ich dokładnej powierzchni mogą też być braki w dokumentacji oraz różne standardy dokładności zbierania i udostępniania danych liczbowych.

W większości odnotowano zmniejszenie powierzchni lasów ochronnych gminnych, co można tłumaczyć presją inwestycyjną. Tymczasem Ciesielski i Ciesielska (2017) stwierdzili w badaniach obserwowany wzrost powierzchni leśnej w przekroju aglomeracyjnym (z wyjątkiem aglomeracji krakowskiej i tarnowskiej). Na tereny nowo urbanizowane przeznaczają się bowiem w pierwszej kolejności grunty inne niż tereny leśne, pomimo dużej presji inwestycyjnej.

PODSUMOWANIE

Pomimo wielu problemów z ustaleniem dokładnej powierzchni lasów ogółem, dane udostępniane przez GUS są wystarczające do analizy zmian ich powierzchni w różnych kategoriach. Uzyskane wyniki pokazały, że w skali kraju w omawianym okresie nastąpiło, niezależnie od formy własności, zmniejszenie powierzchni lasów ochronnych znajdujących się w miastach i wokół nich. Pamiętając, że z jednej strony pełnią one istotną rolę w nowoczesnym, zrównoważonym i wielofunkcyjnym leśnictwie, a z drugiej strony stanowią miejsce wypoczynku i rekreacji mieszkańców miast, ubytek ich powierzchni nie jest korzystny. Trudno wskazać w sposób jednoznaczny przyczyny tego zjawiska. Na zmianę powierzchni lasów ochronnych mają wpływ przede wszystkim takie czynniki, jak: rozbieżności odnośnie granic i powierzchni lasów między stanem faktycznym a istniejącym w Ewidencji Gruntów i Budynków, niekontrolowany proces zalesiania gruntów nieleśnych, działania inwestycyjne właścicieli lasów, braki w dokumentacji oraz różne standardy dokładności zbierania i udostępniania danych liczbowych.

PIŚMIENNICTWO

- Buczyński, G. (2008). Podejście prawne do ochrony lasów w Polsce w ujęciu historycznym [Legal approach to forest protection in Poland in historical perspective]. *Kwart. Pr. Publ.*, 8/3/4, 7–36 [in Polish].
- Ciesielska, K., Ciesielski, M. (2017). Lesistość w Polsce w przekrojach terytorialnych [Forest cover in Poland according to territorial division]. *Wiad. Statyst.*, 5(672), 62–78 [in Polish].
- Cieszewska, A. (2008). Rekreacyjna funkcja lasów w obszarach metropolitalnych – trendy i przykłady rozwiązań europejskich [Recreational function of forests in metropolitan areas – trends and examples of European solutions]. W: *Lasy a metropolie. Materiały na konferencję. Maszyn. UMP, SGGW, Warszawa* [in Polish].
- Giedych, R. (2008). Lasy obszarów metropolitalnych w świetle wybranych problemów planowania przestrzennego [Forests of metropolitan areas in the light of selected spatial planning problems]. W: *Lasy a metropolie. Materiały na konferencję. Maszyn. UMP, SGGW, Warszawa* [in Polish].
- Hościło, A., Mirończuk, A., Lewandowska, A. (2016). Określenie rzeczywistej powierzchni lasów w Polsce na podstawie dostępnych danych powierzchniowych [Determination of the actual forest area in Poland based on the available spatial datasets]. *Sylvan*, 160(8), 627–634 [in Polish].
- Jaszczak, R. (2008). Las i gospodarka leśna w zasięgu oddziaływania miast w Polsce [Forest and forest economy within the impact zone of towns and cities in Poland]. *Stud. Mat. Centr. Eduk. Przyn.-Leśn.*, 10, 3(19), 152–171 [in Polish].
- Jaszczak, R. (2016). Uwarunkowania leśnictwa miejskiego i funkcje lasów miejskich w Polsce [Determinants of municipal forestry and functions of urban forests in Poland]. W: A. Grzywacz (red.), *Komunikacja społeczna w leśnictwie* (s. 131–146). Warszawa: Polskie Towarzystwo Leśne [in Polish].
- Jaszczak, R., Wajchman-Świtalska, S. (2016). Zarządzanie lasami miejskimi w Polsce [Management of urban forests in Poland]. W: A. Grzywacz (red.), *Komunikacja społeczna w leśnictwie* (s. 115–130). Warszawa: Polskie Towarzystwo Leśne [in Polish].
- Jaszczak, R., Ważyński, B., Wajchman-Świtalska, S. (2017). Prawne aspekty leśnictwa miejskiego w Polsce [Legal aspects of urban forestry in Poland]. *Sylvan*, 161(8), 659–668 [in Polish].
- Jęcz, M. (2008). Praktyczne aspekty zarządzania lasami na przykładzie Wrocławia [Practical aspects of forest management based on Wrocław]. W: *Lasy a metropolie. Materiały na konferencję. Maszyn. UMP, SGGW, Warszawa* [in Polish].
- Lisicki, P. (2008). Lasy a metropolie – wprowadzenie do problemu [Forests vs. metropolises – an introduction to the problem]. W: *Lasy a metropolie. Materiały na konferencję. Maszyn. UMP, SGGW, Warszawa* [in Polish].
- Nowakowska, J., Orzechowski, M. (2018). Lasy ochronne w Polsce – zarys historii na tle Europy [Protective forests in Poland – an outline of history in comparison to Europe]. *Sylvan*, 162(7), 598–609 [in Polish].
- Orzechowski, M. (2016). Lasy chronione i ochronne w gospodarowaniu przestrzenią gminy [Protected and protective forests in spatial management of municipalities]. *Stud. Mat. Centr. Eduk. Przyn.-Leśn.*, 18, 49B(5), 61–71 [in Polish].
- Raport o stanie lasów w Polsce 2016 [The State Forests in Figures 2016]. (2016). Warszawa: Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe. Pobrano z: https://www.bdl.lasy.gov.pl/portal/Media/Default/Publikacje/raport_o%20stanie_lasow_2016.pdf
- Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 sierpnia 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej. 1992. Dz.U. nr 67, poz. 337.
- Stępień, E. (2008). Zagospodarowanie lasów miejskich [Urban forests management]. W: *Lasy a metropolie. Materiały na konferencję. Maszyn. UMP, SGGW, Warszawa* [in Polish].
- Trzciniński, G. (2018). Zmiany powierzchni leśnych będących w zarządzie Lasów Państwowych wynikających z rozwoju infrastruktury dróg publicznych [Changes in the forest area under the management of the State Forests resulting from the development of public road infrastructure]. *Sylvan*, 162(2), 110–117 [in Polish].
- Ważyński, B. (1995). Urządzanie i zagospodarowanie lasu dla potrzeb turystyki i rekreacji [Forest management for tourism and recreation]. Poznań: Wydawnictwo Akademii Rolniczej [in Polish].
- Wysocka-Fijorek, E., Kaliszewski, A. (2017). Przyczyny i kierunki przeklasyfikowania gruntów nieleśnych na leśne w świetle badań ankietowych [Causes and directions of reclassification of non-forest lands into forest lands view of survey results]. *Sylvan*, 161(6), 460–466 [in Polish].
- Wrzos, D., Białek, J. (2008). Praktyczne aspekty zarządzania lasami na przykładzie Łodzi [Practical aspects of forest management on Łódź]. [W:] *Lasy a metropolie.*

- Materiały na konferencję. Maszyn., UMP, SGGW, Warszawa [in Polish].
- Zielony, R. (2008). Problemy ochrony lasów miejskich [Problems of urban forest protection]. W: *Lasy a metropolie. Materiały na konferencję. Maszyn., UMP, SGGW, Warszawa* [in Polish].
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach. 1991. Dz.U. nr 101, poz. 444.
- Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych. Dz.U. z 2016 r. poz. 879, 960 i 2260 oraz z 2017 r., poz. 60 [in Polish].

PROTECTIVE FORESTS WITHIN URBAN AND SUBURBAN AREAS IN POLAND IN THE YEARS 2010–2016

ABSTRACT

Introduction. Protective forests are a significant element of multifunctional forestry in Poland. Thanks to performing mainly non-productive functions wooded areas are an object of interest among people participating in outdoor recreational activities. Despite such an important role of these type of forests, there is a number of problems with determining their total area. However, the data provided by the Central Statistical Office is sufficient to analyse the changes of their area in terms of different categories.

Aim of the study. The aim of our study is to present changes in the area of protective forests in Poland, indicating trends in these changes and finding their possible reasons.

Methods. The analyses are based on statistical data provided by the Central Statistical Office (GUS) related to the years 2010–2016 (state forests) and 2011–2016 (municipal forests).

Results. The obtained results have shown that on the national scale the area of protective forests located in and around towns and cities in the years 2010–2016 decreased, regardless of their ownership.

Conclusions. Bearing in mind that the presented forests play a significant role in modern multifunctional forestry, their decreasing area is highly unfavourable. Moreover, it is hard to indicate a reason for this phenomenon. Some changes may result from discrepancies between the actual state and the one existing in the Land and Property Register, uncontrolled afforestation of non-forest lands, investment activities of forest owners, lack of documentation, as well as different standards concerning accuracy of the data collection process and sharing of numerical data.

Keywords: area of protective forests, urban forests, suburban forests, forestry, territorial division, Poland

